

El temps, el cine, les dones i els llibres a l'obra de François Truffaut (i II)

Antoni Figuera

Dins l'argot cinematogràfic, es coneix amb el nom de "nit americana" aquelles escenes nocturnes que es filmen en ple dia pel simple procediment tècnic de col·locar un filtre davant de l'objectiu de la càmera.

La noche americana, amb virtuts i limitacions (Truffaut, evidentment, no aspira a fer del film un equivalent del que varen ser *Sunset Boulevard* de Billy

El amante del amor

Wilder, *Cautivos del mal* de Vicente Minnelli o *Ocho y medio* de Federico Fellini), amb les seves troballes i els emperons que en justícia pugui merèixer, se'ns presenta com un compendi de situacions i personatges truffautians escampats de cap a cap de la seva carrera de cineasta. Així com una amorosa declaració de principis i un punt excessiva i complaent reflexió sobre "el cine dins del cine". Es tracta, en el fons, d'una galeria de personatges a la recerca d'autor –per fer servir la terminologia pirandelliana en un sentit gens transcendent i, si més no, edulcorant i frívol. Només que ells han tengut la sort de trobar-lo en la persona del mateix Truffaut desdoblada en el personatge de Ferrand, el realitzador de la pel·lícula *Je vous présente Pamela*, que tot l'equip de rodatge està filmant a Niça. I dins de l'esmentada galeria de tendres, jubilosos i hàbils professionals, hi destaca la figura d'Alexandre –magníficament interpretat pel veterà Jean-Pierre Aumont–, el seductor de cabells blancs i molt probablement homosexual, impertorbable i serè en

el convenciment que els actors són vulnerables, nins perduts que amaguen, molt malament per cert, la seva malaltissa necessitat que els estimin; i que, per dir-ho amb paraules de Ferrand, acabarà morint de generositat, per un excés de zel professional. I no només Alexandre. També queden per al record les paraules d'Alphonse –una altra vegada Jean-Pierre Léaud en el paper d'un dels protagonistes del film que roden–, que demana a tots els qui topen amb ell, amb afany digne de millor causa: "Les dones, són màgiques?" Ens queda, per descomptat, la meravellosa i exquisida presència de Jacqueline Bisset (que anticipa la seva antològica interpretació a la darrera obra mestra de George Cukor: *Ricas y famosas*), del rostre de la qual s'enamora la càmera com el pinzell d'un Modigliani d'alguna de les seves models; i que ve a fer, en relació a Alphonse, el mateix paper que la també exquisida Delphine Seyrig jugava en relació a l'Antoine Doinel de *Besos robados*.

Queda aquell emocionat comiat –la càmera des d'un helicòpter sobrevola Niça– entre tots els membres que han intervingut en el rodatge de la pel·lícula, companys de ruta ocasional o permanents, segons els casos. I queda, per damunt de tots –funàmbul i comprensiu *deus ex machina*–, la mirada del realitzador Ferrand/Truffaut que es contempla a si mateix en somnis quan era nín que s'acostava el vespre furtivament al cine per robar de les cartelleres del local els fotogrames de *Ciudadano Kane*. I queden les seves paraules, les de qui sap que rodar una pel·lícula resulta ser un exercici tan emocionant com un viatge en diligència per les prades de l'Oest; les de qui sap que els homes i les dones que han intervingut en la representació, com els seus personatges, seguiran avançant pels viaransys i bifurcacions de les seves existències "com els trens en la nit".

CODA

–Encalcem Truffaut i perdem-nos amb ell a través del bosc dels homes-llibre, en el centre del qual l'amor i la passió per la cultura cremen sense cre-

mar-se a un nivell de combustió i intensitat molt més gran que no els mesquins 451 graus Fahrenheit imaginats per Ray Bradbury per acabar d'una vegada per sempre amb tots els llibres, en aquell futur tan asèptic com dantesc que ens descriu la novel·la.

–Compartim amb Itard/Truffaut el destí del "nín salvatge" Victor de l'Aveyron per a qui el coneixement serà causa de tendresa i per a qui l'amor serà causa de coneixement.

–Assumim com a nostre el pensament de Charles Denner a *El amante del amor*: "les cames de les dones són compassos que recorren la terra en totes direccions per proporcionar-li harmonia i equilibri."

–Perdem-nos en la teranyina de versos de la cançó de Charles Trenet sobre la fugida del temps, que obre i tanca *Besos robados*:

Aquest vespre, el vent que colpeja la porta em parla d'amors morts davant del foc que s'apaga..., felicitat marcida, cabells al vent, besos fugaços, somnis inestables què en queda, de tot això?, digues-m'ho i en un nigul, la cara estimada del meu passat."

Que reste t'il de nos amours,
Simone Signoret i Serge Reggiani

–I, sobretot, com la parella d'amants que balla en el vertigen del temps i desafia la mort per a tota l'eternitat en el pla final que tanca aquell film sense parió titulat *París, bajos fondos* de Jacques Becker; facem igual en companyia de Jules i Jim (i també, evidentment, de Truffaut) i deixem-nos arrossegar per *le tourbillon de la vie*, menats per la veu d'una incommensurable Jeanne Moreau /Catherine:

*On s'est connu, on s'est reconnu
On s'est perdu de vue, on s'est r'perdu de vue,
On s'est retrouvé, on s'est rechauffé
Puis on s'est séparé
Chacun pour soi est reparti
Dan l'tourbillon de la vie..."*

Le tourbillon de la vie,
de Cyrus Bassiak